

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<https://doi.org/10.34142/23129387.2020.62.04>

УДК 159.9

ORCID 0000-0001-7107-5083

ОСОБИСТІСНІ РЕСУРСИ ПОДОЛАННЯ СКЛАДНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ПРЕДИКТОРИ ІННОВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Анастасія М. Болшакова,

*доктор психологічних наук, професор
завідувач кафедри психології та педагогіки,
Харківська державна академія культури, Україна
bolshakova777@ukr.net*

Метою дослідження було вивчення особистісних предикторів розвитку інноваційної готовності майбутніх правоохоронців.

Методи. Діагностику інноваційної готовності здійснено з допомогою опитувальника «Особистісна готовність до змін». Для діагностики ресурсів подолання складних ситуацій обрано: Тест життєстійкості С. Мадді в адаптації Д. Леонтєєва; Методика SACS С. Хобфолла; Опитувальник толерантності до невизначеності С. Баднера в адаптації Г. Солдатової. У процесі статистичної обробки здійснено множинний регресійний аналіз (прямим покроковим методом).

Результати. Побудовано 7 регресійних рівнянь, що містять особистісні ресурси подолання складних ситуацій із зазначенням значущості їх впливу на складові інноваційної готовності. Найбільш впливовим предиктором розвитку готовності майбутніх правоохоронців до інновацій є їх схильність обирати активні просоціальні копінг-стратегії «асертивні дії» та «вступ до соціального контакту». Також суттєвого значення має складова життєстійкості «залучення» й складова толерантності до невизначеності «складність» та «новизна». Помірний вплив на розвиток інноваційної готовності здійснюють складова життєстійкості «прийняття ризику», схильність до копінг-стратегій «імпульсивні дії» та складова толерантності до невизначеності «нерозв'язність». Незначний вплив на розвиток інноваційної готовності спричиняють складова життєстійкості «контроль» та відмова від копінг-стратегій «уникнення», «непрямі дії», «асоціальні дії», «агресивні дії».

вні дії». Схильність до обрання копінг-стратегії «обережні дії» сприяє розвитку такої складової інноваційної готовності майбутніх правоохоронців як «адаптивність» та загальмовує розвиток «толерантності до двозначності».

Висновки. Результати регресійного аналізу доводять, що особистісні ресурси подолання складних ситуацій, до яких належать складові життєстійкості, толерантності до невизначеності та копінг-стратегії, є значущими предикторами розвитку інноваційної готовності майбутніх правоохоронців.

Ключові слова: інноваційна готовність, майбутні правоохоронці, життєстійкість, толерантність до невизначеності, копінг-стратегії.

Personal difficult situations overcoming resources as predictors of readiness for innovations of law-enforcement services future employees

Anastasiia M. Bolshakova

Doctor of psychological sciences, Chief of the Social psychology and pedagogy Department,

Kharkiv State Academy of Culture, Ukraine

Aim of research is to study personal predictors of readiness for innovations of law-enforcement services future employees.

Methods. The diagnostics of readiness for innovations was carried out on the basis of the Personal Change Readiness Survey. The diagnostics of difficult situations overcoming resources was carried out on the basis Hardiness Survey of S. Maddi, Strategic Approach to Coping Scale of S. Hobfoll and Tolerance for Ambiguity Questionnaire of S. Badner. In order to find out the difficult situations overcoming resources, which are personal predictors of readiness for innovations, multiple regression analysis (direct step by step method) was realized.

Results. Seven regressive equalizations were created. These equalizations contain the difficult situations overcoming personal resources with pointing of meaningfulness of their influence on the innovations readiness components. The analysis of the regressive equalizations helps to make the research results. Most influential predictor of innovations readiness contains tendency to elect active prosocial coping strategies «assertive action» and «social contacts». «Complication» and «novelty» (tolerance for ambiguity components), «commitment» (hardiness survey component) are also most influential innovations readiness predictors. «Challenge» (hardiness survey component), tendency to coping strategy «impulsive action», «unsolvability» (tolerance for ambiguity component) make a moderate contribution to innovations readiness development. «Control» (hardiness survey compo-

ment), tendency to avoid coping strategies «avoidance», «indirect action», «antisocial action», «aggressive action» make a small contribution to innovations readiness development. Tendency to coping strategy «caution action» contribute to «adaptability» (innovations readiness component) and impedes development «tolerance for ambiguity» (as innovations readiness component).

Conclusions. The results of regressive analysis proved that personal resources of difficult situations overcoming (hardiness survey components, tolerance for ambiguity components and coping strategies) are important personal predictors of readiness for innovations of law-enforcement services future employees.

Keywords: readiness for innovations, law-enforcement services future employees, hardiness survey, tolerance for ambiguity, coping strategies.

Вступ. Сучасному українському суспільству притаманні стрімкі докорінні зміни в усіх галузях суспільного буття. Зокрема, значного реформування зазнає система правоохоронних органів України. Результати психологічних досліджень, спрямованих на вивчення психологічних умов, механізмів та факторів розробки та впровадження інновацій (Клочко, 2009), дозволяють дійти висновку, що найважливішою детермінантою ефективності реформування будь-якої системи суспільства є психологічна готовність фахівців, що забезпечують діяльність цієї системи, до прийняття та реалізації впроваджуваних змін. Отже, безперечно актуальною для юридичної психології є проблема вивчення особистісних детермінант розвитку інноваційної готовності правоохоронців.

Через певну специфіку реалізації професійних обов'язків, діяльність працівників правоохоронних органів належить до таких, що виконується в складних умовах та ситуаціях. Складні ситуації професійної діяльності правоохоронців відрізняються тим, що потребують від них дій на межі або, навіть, за межею адаптаційних можливостей, порушують відчуття благополуччя та можуть призводити до психічних та фізичних порушень (Клименко, 2018).

Аналіз психологічних досліджень, проведених у галузі вивчення зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку здатності людини протистояти дії несприятливих факторів, у тому числі, професійної діяльності, дозволив дійти висновку, що до особис-

тісних ресурсів подолання складних ситуацій (психічних властивостей, що забезпечують витривалість, успішність у розв'язанні проблем та перешкод на життєвому шляху) слід віднести такі ресурси: життєстійкість (*hardiness*), конструктивну копінг поведінку (*coping behavior*) та толерантність до невизначеності (*tolerance for ambiguity*).

Життєстійкість («*hardiness*») (феномен вперше описаний С. Мадді як ресурс «психологічної живучості та розширеної ефективності») містить у собі особистісні характеристики, що зумовлюють успішне пристосування людини до складних ситуацій та представляє собою систему установок людини на залучення до життя, контроль за подіями та прийняття ризику (Maddi, 2005).

Ще одним з факторів, що сприяють подоланню складних ситуацій, є конструктивний копінг, або долаюча поведінка як індивідуальний спосіб взаємодій особистості зі складною або кризовою ситуацією, призначенням якої є опанування, вирішення, пом'якшення, звикання, ухилення або запобігання проблемі. Конструктивна копінг-поведінка усуває та зменшує психологічні прояви напруження; надає можливості поновити активність; захищає людину від виснаження; створює відчуття психічного благополуччя (Нартова-Бочавер, 1998).

Оскільки обов'язковою характеристикою складних ситуацій є високий рівень ентропії, важливим особистісним ресурсом подолання є толерантність до невизначеності – здатність приймати рішення навіть тоді, коли невідомі всі факти та можливі наслідки, відчувати позитивні емоції у нових, неструктурованих, багатозначних ситуаціях (Солдатова, 2008).

На сьогодні проведено досить значну кількість досліджень, в яких доведено, що названі ресурси подолання детермінують здатність людини ефективно діяти у складних ситуаціях, знижують уразливість щодо стресу, депресії, розвитку психосоматичних захворювань. У той же час, досі не вирішеним залишається питання вивчення впливу особистісних ресурсів подолання складних ситуацій (як загальних життєвих, так і професійних) на розвиток інноваційної готовності, зокрема фахівців у сфері правоохоронної діяльності.

Мета та завдання. Метою цього дослідження було вивчення особистісних предикторів розвитку інноваційної готовності майбутніх правоохоронців. У якості відправної гіпотези було висунуто припущення про те, що впливати на розвиток готовності до прийняття та реалізації змін у різних сферах життя мають бути особистісні ресурси подолання складних ситуацій. Відповідно до зазначеної мети та гіпотези дослідження було визначено такі завдання: оцінити рівень розвитку інноваційної готовності досліджуваних; вивчити показники їх особистісних ресурсів подолання складних ситуацій (життєстійкості, копінг-стратегій, толерантності до невизначеності); визначити особистісні ресурси подолання, які є предикторами розвитку інноваційної готовності.

Методологія та методи. У дослідженні взяли участь 78 курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ віком від 20 до 23 років.

Діагностику інноваційної готовності особистості, що забезпечує її адаптацію до змінюваних умов життєдіяльності, було здійснено за допомогою опитувальника «Особистісна готовність до змін» (PCRS в адаптації Н. Бажанової), який дозволяє оцінити такі складові готовності до змін: пристарість, винахідливість, оптимізм; сміливість, підприємливість, адаптивність, впевненість, толерантність до двозначності. Для діагностики ресурсів подолання складних ситуацій було обрано: Тест життєстійкості (Hardiness Survey С. Мадді в адаптації Д. Леонтєва); Методика SACS («Стратегії подолання стресових ситуацій») С. Хобфолла; Опитувальник толерантності до невизначеності (С. Баднера в адаптації Г. Солдатової).

З метою визначення ресурсів подолання складних ситуацій, які є предикторами інноваційної готовності майбутніх правоохоронців, було здійснено множинний регресійний аналіз (прямим покроковим методом) результатів, отриманих за допомогою відповідних методик.

Для виявлення регресійних моделей, які є статистично достовірними, було враховано такі показники:

- коефіцієнт множинної кореляції (R) – для оцінки залежності рівня розвитку складових інноваційної готовності від сукупності показників особистісних ресурсів подолання складних си-

туацій (незалежних змінних);

- стандартизовані (β) та звичайні (B) регресійні бета-коефіцієнти – для оцінки значущості впливу кожного ресурсу подолання складних ситуацій на інноваційну готовність;

- коефіцієнт множинної детермінації (R^2) – для визначення частки загальної дисперсії оцінок інноваційної готовності, яку пояснює сукупність предикторів (показників особистісних ресурсів подолання).

Результати. Для визначення предикторів інноваційної готовності (відповідають показникам опитувальника «Особистісна готовність до змін») було побудовано 7 регресійних рівнянь, що містять особистісні ресурси подолання складних ситуацій із зазначенням значущості їх впливу.

Предиктори, що є складниками життєстійкості та діагностовані за допомогою Тесту життєстійкості, позначено «ГЖС», предиктори – копінг-стратегії, діагностовані за допомогою опитувальника Хобфолла, позначено «SACS», предиктори – складові інтолерантності, діагностовані Опитувальником толерантності до невизначеності, позначено «ТН». Оскільки за своїми процедурними особливостями Опитувальник толерантності до невизначеності С. Баднера вимірює навпаки інтолерантність (Солдатова, 2008), при аналізі регресійних рівнянь відповідні показники позначалися як складові саме інтолерантності.

1. Регресійна модель для пристрасності як показника особистісної готовності до змін представлена за допомогою рівняння, до якого на статистично значущому рівні ($R = 0,721$; $F = 28,3$; $p < 0,0001$) увійшло шість предикторів із зазначеними звичайними регресійними бета-коефіцієнтами (B):

«Пристрасність» ГЗ = 13,49 + 0,2 «залученість» ТЖС + 0,322 «асертивні дії» SACS + 0,19 «вступ до соціального контакту» SACS + 0,12 «імпульсивні дії» SACS – 0,2 «новизна» ТН – 0,19 «складність» ТН

Прогностичні можливості цього рівняння є прийнятно надійними ($R^2 = 0,534$ – виділена сукупність предикторів пояснює 53% загальної дисперсії виміру пристрасності). Найбільшого значення для прогнозування пристрасності як складової особистісної готовності до змін мають такі особистісні ресурси подо-

лання складних ситуацій: компонент життєстійкості «залученість» ($\beta = 0,557$; $p = 0,006886$) та схильність обрати копінг-стратегії «асертивні дії» ($\beta = 0,353$; $p = 0,000001$), «вступ до соціального контакту» ($\beta = 0,245$; $p = 0,008012$), «імпульсивні дії» ($\beta = 0,199$; $p = 0,020732$). Зворотного впливу здійснюють предиктори, які характеризують інтолерантність до невизначеності: «новизна» ($\beta = -0,241$; $p = 0,007404$) та «складність» ($\beta = -0,267$; $p = 0,001855$).

Оскільки коефіцієнт множинної детермінації для цього рівняння лише незначно (на 0,03) перевищує значення 0,5, слід припустити, що на розвиток пристрасності як складової готовності майбутніх правоохоронців до інновацій значного впливу чинять не тільки ресурси подолання, але й інші предиктори, які не розглядалися у цьому дослідженні.

2. Регресійна модель для винахідливості представлена за допомогою рівняння, яке містить п'ять предикторів ($R = 0,675$; $F = 11,8$; $p = 0,00001$):

Винахідливість ГЗ = 9,99 + 0,21 «залученість» ТЖС + 0,32 «асертивні дії» SACS + 0,23 «вступ до соціального контакту» SACS - 0,17 «агресивні дії» SACS - 0,14 «новизна» ТН

Виділена сукупність предикторів пояснює 55,6 % загальної дисперсії показників винахідливості (прогностична надійність $R^2 = 0,556$). Для розвитку винахідливості майбутніх правоохоронців найбільш суттєвого прогностичного значення мають «залученість» ($\beta = 0,219$; $p = 0,004420$) та схильність обирати копінг-стратегії «асертивні дії» ($\beta = 0,464$; $p = 0,000116$), «вступ до соціального контакту» ($\beta = 0,347$; $p = 0,002657$). Зворотний вплив можна спрогнозувати за рахунок схильності до копінг-стратегії «агресивні дії» ($\beta = 0,335$; $p = 0,021379$) та компоненту інтолерантності до невизначеності «новизна» ($\beta = -0,285$; $p = 0,042339$).

Прогностична надійність рівняння визначається коефіцієнтом, який є значущим, але не перевищує 0,8. Отже, хоча представлені у рівнянні ресурси подолання є досить важливими предикторами винахідливості майбутніх охоронців, слід припустити, що на її розвиток також впливають інші фактори.

3. Регресійна модель для оптимізму представлена за допомогою рівняння, яке містить шість предикторів ($R = 0,763$;

$F = 9,63; p = 0,00001$):

Оптимізм ГЗ = $11,02 + 0,25$ «асертивні дії» SACS + $0,68$ «вступ до соціального контакту» SACS + $0,3$ «пошук соціальної підтримки» SACS + $0,73$ «імпульсивні дії» SACS – $0,73$ «новизна» ТН – $0,34$ «складність» ТН

Сукупність предикторів пояснює 58,1 % загальної дисперсії показників оптимізму майбутніх правоохоронців. Прогностичні можливості цього рівняння є надійними ($R^2 = 0,581$). Для віри майбутніх правоохоронців в успіх виділено прогностичні фактори, до яких належать копінг-стратегії: «асертивні дії» ($\beta = 0,313; p = 0,000015$), «вступ до соціального контакту» ($\beta = 0,243; p = 0,009286$), «пошук соціальної підтримки» ($\beta = 0,23; p = 0,004097$), «імпульсивні дії» (за SACS; $\beta = 0,285; p = 0,001159$). Предиктори зі зворотним прогностичним значенням: компоненти інтолерантності до невизначеності: «новизна» ($\beta = -0,25; p = 0,005580$) та «складність» ($\beta = -0,158; p = 0,045230$).

Прогностична надійність рівняння не перевищує коефіцієнт 0,8. На розвиток оптимізму можуть впливати інші предиктори, не представлені у рівнянні.

4. Регресійна модель для сміливості як складової особистісної готовності майбутніх правоохоронців до змін представлена за допомогою рівняння, яке містить сім предикторів ($R = 0,811; F = 10,02; p = 0,00001$):

Сміливість ГЗ = $14,08 + 0,37$ «залученість» ТЖС + $0,17$ «прийняття ризику» ТЖС + $0,08$ «асертивні дії» SACS + $0,22$ «вступ до соціального контакту» SACS + $0,24$ «імпульсивні дії» SACS – $0,12$ «складність» ТН – $0,19$ «нерозв'язність» ТН

Прогностичні можливості цього рівняння є досить надійними ($R^2 = 0,657$ – сукупність предикторів пояснює 65,7 % загальної дисперсії показників сміливості). Таким чином, для розвитку сміливості та підприємливості як складової інноваційної готовності майбутніх правоохоронців суттєве прогностичне значення мають певні ресурси подолання складних ситуацій: дві складові життєстійкості: залученість (за ТЖС; $\beta = 0,494; p < 0,000007$) та «прийняття ризику» ($\beta = 0,352; p < 0,010524$); три копінг-стратегії: «асертивні дії» ($\beta = 0,159; p < 0,040397$), «вступ до со-

ціального контакту» ($\beta = 0,34$; $p < 0,002939$) та «імпульсивні дії» ($\beta = 0,388$; $p < 0,001835$). Зниження сміливості спричиняють два предиктори – компоненти інтолерантності до невизначеності: «складність» ($\beta = -0,17$; $p < 0,021496$) та «нерозв'язність» ($\beta = -0,383$; $p < 0,005833$).

Прогностична надійність рівняння нижче показника 0,8. Предикторами розвитку сміливості можуть бути й інші фактори, не досліджувані у роботі.

5. Регресійна модель для адаптивності представлена рівнянням, до якого на значущому рівні ($R = 0,91$; $F = 23,87$; $p = 0,00001$) увійшло десять предикторів:

Адаптивність ГЗ = 5,64 + 0,38 «контроль» ТЖС + 0,1 «асертивні дії» SACS + 0,2 «вступ до соціального контакту» SACS + 0,18 «обережні дії» SACS – 0,16 «уникнення» SACS – 0,21 «непрямі дії» SACS – 0,46 «асоціальні дії» SACS – 0,13 «новизна» ТН – 0,15 «складність» ТН – 0,13 «нерозв'язність» ТН

Прогностичні можливості цього рівняння є високо надійними ($R^2 = 0,829$ – виділена сукупність предикторів пояснює 82,9 % загальної дисперсії виміру адаптивності). Впливовими предикторами адаптивності є «контроль» як складова життєстійкості ($\beta = 0,532$; $p < 0,000001$), три конструктивні просоціальні копінг-стратегії: «асертивні дії» ($\beta = 0,153$; $p < 0,03623$), «вступ до соціального контакту» ($\beta = 0,198$; $p < 0,006763$) та «обережні дії» ($\beta = 0,249$; $p < 0,00225$). На зниження адаптивності як складової готовності майбутніх правоохоронців до змін впливають такі особливості подолання складних ситуацій: три копінг-стратегії: «уникнення» ($\beta = -0,312$; $p < 0,007833$), «непрямі дії» ($\beta = -0,324$; $p < 0,001569$) та «асоціальні дії» SACS ($\beta = -0,669$; $p < 0,000975$); усі складові інтолерантності до невизначеності: «новизна» ($\beta = -0,194$; $p < 0,040668$), «складність» ($\beta = -0,236$; $p < 0,029684$) та «нерозв'язність» ($\beta = -0,43$; $p < 0,03465$).

Прогностична надійність рівняння визначається коефіцієнтом множинної регресії, який перевищує 0,8. Представлені у рівняння ресурси подолання складних ситуацій є високовпливовими предикторами розвитку адаптивності як складової інноваційної готовності майбутніх правоохоронців.

6. Регресійна модель для впевненості як складника особис-

тісної готовності майбутніх правоохоронців до змін представлена за допомогою рівняння, яке містить чотири предиктори ($R = 0,739$; $F = 14,72$; $p = 0,00001$):

Впевненість ГЗ + 2,61 + 0,66 «прийняття ризику» ТЖС + 0,26 «асертивні дії» SACS – 0,45 «складність» ТН – 0,16 «нерозв'язність» ТН

Прогностичні можливості цього рівняння є прийнятно надійними ($R^2 = 0,546$ – виділена сукупність предикторів пояснює 54,6 % загальної дисперсії показників впевненості як складової готовності майбутніх правоохоронців до інновацій). Отже, для прогнозування впевненості досліджуваних найбільше значення мають такі ресурси: складова життєстійкості «прийняття ризику» ($\beta = 0,413$; $p < 0,000031$); активна конструктивна копінг-стратегія «асертивні дії» ($\beta = 0,15$; $p < 0,045164$). Гальмуючий вплив на розвиток впевненості досліджуваних спричиняють дві складові інтолерантності до невизначеності: «складність» ($\beta = -0,567$; $p < 0,000865$) та «нерозв'язність» ($\beta = -0,542$; $p < 0,005028$).

Прогностична надійність рівняння не перевищує показник 0,8. Для розвитку впевненості суттєве значення можуть мати й інші предиктори.

7. Регресійна модель для толерантності до двозначності в особистісній готовності до змін представлена за допомогою рівняння, яке містить шість предикторів ($R = 0,953$; $F = 29,66$; $p = 0,00001$):

Толерантність до двозначності ГЗ = 11,02 + 1,02 «залученість» ТЖС + 0,68 «прийняття ризику» ТЖС + 0,29 «асертивні дії» SACS – 0,34 «обережні дії» SACS – 0,73 «новизна» ТН – 0,72 «складність» ТН

Прогностичні можливості цього рівняння є високо надійними ($R^2 = 0,908$ – виділена сукупність предикторів пояснює 90% загальної дисперсії показників толерантності до двозначності). На розвиток толерантності до двозначності Як складника інноваційної готовності впливають такі особистісні ресурси подолання: дві складові життєстійкості: «залученість» ($\beta = 0,312$; $p < 0,000015$) та «прийняття ризику» ($\beta = 0,243$; $p < 0,009286$), схильність до найбільш конструктивної копінг-стратегії «асертивні дії» ($\beta = 0,229$; $p < 0,004097$). Для зниження толерантності до двозначності значення мають схильність до копінг-стратегії «обережні дії» ($\beta = -0,158$; $p < 0,005$), дві складові інтолерантності до невизначеності: «новизна» ($\beta = -0,25$; $p < 0,005580$) та

«складність» ($\beta = -0,285$; $p < 0,001159$).

Прогностична надійність рівняння перевищує показник 0,8. Визначені предиктори розвитку толерантності до двозначності є високовпливовими. У табл. 1 представлено результати регресійного аналізу для всіх ресурсів подолання, які вивчалися у дослідженні як предиктори інноваційної готовності.

Таблиця 1

Особистісні ресурси подолання складних ситуацій як предиктори інноваційної готовності майбутніх правоохоронців

		Показники інноваційної готовності*						
		Пристрас-ність	Визахідли-вість	Оптимізм	Сміливість	Адаптивність	Впевненість	Толерантність до двознач-ності
Предиктори								
Життєстійкість	Залученість	+	+		+			+
	Контроль					+		
	Прийняття ри-зику				+		+	+
Стратегії копінг-поведінки	Асертивні дії	+	+	+	+	+	+	+
	Вступ до контакту	+	+	+	+	+		
	Пошук соціальної підтримки			+				
	Обережні дії					+		-
	Імпульсивні дії	+		+	+			
	Уникнення					-		
	Непрямі дії					-		
	Асоціальні дії					-		
Інoler-ть до невив-знач. **	Новизна	-	-	-		-		-
	Складність	-		-	-	-	-	-
	Нерозв'язність				-	-	-	

Примітки: * «+» використовується для маркування прямого (такого, що підсилює), «-» – зворотного (такого, що послаблює) впливу предиктора на інноваційну готовність.

** Зазначені предиктори у таблиці позначені як складові саме інтолерантності.

Результати регресійного аналізу, наведені у табл. 1, переконливо доводять, що особистісні ресурси подолання складних ситуацій, до яких належать життестійкість, толерантність до невизначеності та копінг-стратегії, є значущими предикторами розвитку інноваційної готовності майбутніх правоохоронців.

Висновки

Проведене дослідження дозволило підвередити гіпотезу про те, що особистісні ресурси подолання складних ситуацій є предикторами розвитку інноваційної готовності майбутніх правоохоронців. Отримані результати дають підстави для наступних окремих висновків.

Найбільш впливовим предиктором розвитку готовності майбутніх правоохоронців до інновацій є їх схильність обирати активні просоціальні копінг-стратегії «асертивні дії» та «вступ до соціального контакту». Також суттєвого значення має складова життестійкості «залучення» й складові толерантності до невизначеності «складність» та «новизна».

Помірний вплив на розвиток інноваційної готовності здійснюють складова життестійкості «прийняття ризику», схильність до копінг-стратегії «імпульсивні дії» та складова толерантності до невизначеності «нерозв'язність».

Незначний вплив на розвиток інноваційної готовності спричиняють складова життестійкості «контроль» та схильність відмовлятися від копінг-стратегій «уникнення», «непрямі дії», «асоціальні дії», «агресивні дії».

Схильність до обрання копінг-стратегії «обережні дії» сприяє розвитку такої складової інноваційної готовності майбутніх правоохоронців як «адаптивність» та загальмовує розвиток «толерантності до двозначності».

Для таких показників, як «адаптивність» та «толерантність до двозначності», прогностична надійність регресійних рівнянь визначається коефіцієнтом множинної регресії, який перевищує показник 0,8. Отже, для розвитку цих складових інноваційної готовності визначені предиктори, які є ресурсами подолання складних ситуацій, є високовпливовими. Для п'яти складових іннова-

ційної готовності («пристрасність», «винахідливість», «оптимізм», «сміливість» та «впевненість») прогностична надійність регресійних рівнянь не перевищує показника 0,8. Таким чином, для їх розвитку суттєве значення можуть мати не тільки ресурси подолання, але й інші предиктори, не досліджувані у роботі.

Література

Клименко І.В. (2018). Психологічні засади професійної підготовки поліцейських: монографія. Харків: Фоліо.

Клочко В.Е., Галажинский Э.В. (2009). Психология инновационного поведения. Томск: ТГУ, 2009.

Нартова-Бочавер С. К. (1998). «Coping Behavior» в системе понятий психологии личности. *Психологический журнал*. Т. 18. № 5. С. 20-30.

Солдатова Г.У. (2008). Психодиагностика толерантности личности. М: Смысл.

Maddi S.R. (2005). *Resilience at Work: How to Succeed No Matter What Life Throws at You*. New York; Atlanta; Brussels: AMACOM.

Оригінальний рукопис отриманий 14 січня 2020 року

Стаття прийнята до друку 24 січня 2020 року